

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

XII. De Cognatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

§. 12. Matrimonium impediri propter errorem persona & status: secus de aliis qualitatibus.

Illud quoque animadvertendum est in consensu matrimoniali, ut & is in certam personam conferatur. Nam si quis errore ductus contrahat cum Mævia, quam Titiam arbitratur, nihil efficit, *xxix. q. 1.* cum nihil tam contrarium consensui sit, quam error, *l. Si per errorem 15, D De iurisdic. Idem est*, & si quis circa statum personæ erraverit, putans se contrahere cum libera, quæ reverà ancilla est, *cap. 2. & cap. fin. ext. De conjug. servor. & d. q. 1.* Quamvis diversum sit, si in nobilitate, virginitate, divitiis, aut in simili qualitate

erratum fuerit. Nam in his error nihil officit contractui matrimoniali, *d. q. 1, Henr Boich Ad. Proposuit Ext. de conjug. servor. late Covarr. in 4. parte: cap. 1. §. 7.* Et in his ratio diversitatis est, quod non impediatur liber usus matrimonii: secus in aliis.

Notatio in tit. 10:

2. Ob eandem rationem vitiatur matrimonium, etiam si conditio honesta contra substantiam matrimonii sit adjecta: veluti, *Contrahe tecum, si mecum vivis in perpetua castitate & continentia. De quo Didac. Covarr. in 4. Decret. p. 2. cap. 3. §. 1.*

QVI PROHIBENTVR MATRIMONIUM CONTRAHERE.

TITULUS XI.

De duplici genere eorum, qui impediuntur contrahere matrimonium.

Non tamen omnibus licet contrahere matrimonium: Quidam enim ad eod prohibentur: quod matrimonium per eos contractum inane prorsus & irritum sit. Quidam prohibentur quidem, sed tamen valet ab his contractum matrimonium, ita permittentibus sacris Canonibus, ad eod quod nefas sit matrimonium dissolvi. Prioris generis sunt cognati, affines, Religionem professi, in sacro Ordine constituti, impotentibus, infideles, homicidæ, adulteri, conjugati, clam contrahentes matrimonium. Posterioris generis sunt simplici castitatis voto adstricti, hæretici, incestuosi, & nonnulli alii. De quibus omnibus separatim & ex ordine differemus.

Notatio in Tit. 11.

a. Tametsi ad ineundum matrimonium aetas legitima & consensus contrahentium sufficiat, c. Cum locum

14. c. Cum apud 23, Ext. De sponsalib. junctio e. 2. De desponsat. impub. id tamen ita exaudiendum est, dummodo contrahentes matrimonii suscipiendi capaces sint: quod tunc accidit, si nullo impedimento Canonum detineantur, nam licet matrimonium à Deo, utpote omnibus hominibus commune, institutum sit, *Genes. 1. cap. Ecclesia tamen CHRISTI, qua divino spiritu ducitur, Matth. 8, Joan 14, & Lucæ 10, quosdam à contrahendo matrimonio prudenter submovent, constituta in hanc rem duplici impedimentorum genere. Unum est, quo non solum quis contrahere prohibetur, verum etiam si contraxerit, à contractu tamquam planè inani discedere cogitur. Alterum, quo quis solum prohibetur contrahere: sed si contraxerit, sustinetur matrimonium, ita ex ea causa permittentibus SS. Canonibus. Unde prioris generis impedimenta vulgò impedientia & dirimentia matrimonium appellantur: posterioris verò impedientia solummodò. De utroque genere agitur seqq. Titulis.*

DE COGNATIS.

TITULUS XII.

§. 1. Cognati unde dicantur.

Cognati dicuntur, qui ex uno nati sunt: aut, ut Labconi videtur, qui unum quasi nascendi initium commune habent, *l. 1. D. Unde cognati: vel verè, ut in consanguinitate: vel*

fi ceterè, sive juris interpretatione, ut in adoptatis & conjunctis spiritali cognitione, de quibus in §. Cognatio spiritalis 10, cum §. seq. & ult. infra eod. hoc tit.

Nova :

§. 2. Co-

§ 2. Cognatio triplex.

Quare cognatio triplex est: una naturalis; altera, spiritualis; & tertia, legalis.

§ 3. Naturalis cognatio inter quos est.

Naturalis cognatio inter eos est, qui ex communi parente descendunt, qui & Consanguinei dicuntur, quasi uno sanguine conjuncti, de quibus Ext. De consang. & affin. c. xxv, q. 2, cum seqq. Quo numero censentur non tantum ex legitimo matrimonio, sed & ex illicito concubitu nati, c. 9, Per tuas 10, Ext. De probat. l. 2, D. Unus cognati. a

§ 4. Cognationis naturalis triplex ordo.

Atque horum cognatorum triplex ordo est. Aut enim sunt ascendentes, ut parentes; aut descendentes, ut liberi; aut ex latere sive ex transverso venientes, ut fratres, sorores, liberi que eorum, patruus, amicus, avunculus, matertera, patruus magnus, amica magna, id est, avi frater & soror, avunculus magnus, matertera magna id est, avi frater & soror. De his & aliis latius in Inst. de grad. cognat. c. in l. 1, cum ll. seqq. D. De gradib. affin.

§ 5. Inter ascendentes & descendentes perpetua matrimonii prohibitio est.

Et quidem inter ascendentes & descendentes perpetua sive in infinitum matrimonii prohibitio est, ex jure gentium, teste Paulo IC in l. fin. de ritu nupt. junct. l. Nuptia 17, eod. tit. Panorm. ad c. Non debet, 8, Ext. De consang. & affin.

Agunt tamen contra jus gentium, qui contrarium asserunt, & ad quartum tantum gradum hanc prohibitionem constriungunt.

§ 6. Inter transversales prohibitio quò se extendat.

Inter transversales verò sive ex latere venientes, olim quidem prohibitio matrimonii septimo gradu circumscripta erat, can. de consanguinitate, can. de consanguinitate, can. Nullus xxxv, q. 3, sed hodie ex constitutione Innocentii III, in generali Concilio Lateranensi, redacta est ad quartum consanguinitatis gradum, d. c. Non debet, de consang. & affin. c. Cum in hibitio 3, Ext. De clandest. desponsat. Intellego, ut & is quartus gradus eadem prohibitionem contineatur, ut ex sequenti patet. Quare qui quinto gradu ex transverso à se invicem distant, hodie in matrimonium rectè conveniunt, ex d. cap. Non debet. Similiter & illi, quorum unus quinto, alter quarto vel tertio, vel proxi-

miore à communi stipite distant; cum is, qui remotiori gradu est, proximior ad se trahat favore matrimonii, cap. fin. Ext. De consang. & affin.

§ 7. Quid gradus.

Gradus autem dicti sunt à similitudine scalarum locorumque proclivium; quos ita ingrediuntur, ut à proximo in proximum, id est, cum, qui quasi ex eo nascitur, transeant. Ita Paulus IC, in l. jurisconsultus 10, §. gradus D. De gradib. affin.

§ 8. Graduum subdivisio

Itaque ex ascendentibus sursum versus, primum gradum occupant pater & mater, secundum avus & avia, tertium proavus, proavia; & sic deinceps. Ex descendentibus deorsum versus, primum gradum faciunt filius & filia, secundum nepos & neptis, tertium pronepos & proneptis, & ita subsequenter, ut videre est sub tit. Inst. de grad. cognat. in l. 1, c. 1, l. jurisconsultus 10, De grad. affin. in can. Primo gradu xxxv, q. 5. Ex collateralibus verò sive transversalibus primum gradum constituunt frater & soror, secundum ex his filius & filia, tertium nepos & neptis, quartum pronepos & proneptis, can. Ad sedem, can. Parentela eod. q. 5. Et inter hos solos hodie matrimonium prohibitum est, d. c. Non debet Ext. De consang. & affin. b

§ 9. Subductio graduum in collateralibus.

Ad cognoscendum autem, quoto gradu collateralis vel transversalis unus ab altero distet, ante omnia investigandum est, in quem tamquam communem stipitem uterque concurrat, quo reperto incipiatur sursum, versus ab utroque, si & quales sint gradus: si minus, ab ulteriori; nam ulteriori proximior stipiti ad se retrahit favore matrimonii, ut supra eod. §. in c. fin. Deinde ab hoc gradu transitus fiat in proximum gradum, & sic consequenter, ascendendo per singulos gradus, proximum semper numerando, donec ad communem parentem deveniatur: qui tamen parens gradum non efficit, sed ipse filius & filia primum gradum constituunt, & ex his filius & filia secundum gradum: donec ita per singulos gradus descendendo, redeatur ad eos, de quorum conjunctione agitur. Similis subducendi formula est in d. l. jurisconsultus §. sunt & ex latere, & res ipsa dicitur. Neque distent arbor consanguinitatis, que corpori Canonico

gico affuta, ad hanc normam videretur explicanda.

§ 10. De cognitione spirituali.

Cognatio spiritualis ex eo dicta est, quod contrahatur ratione Sacramentorum, quæ spiritualia sunt: non quidem omnium, sed dumtaxat Baptismi & Confirmationis, cap. ult. hoc tit. in 6. Etenim per Baptismum spiritualiter renascimur: & per Confirmationem perfectiores reddimur Christiani, can. 2, de consec. dist. 9. Urigitur per naturalem natiuitatem naturalis cognatio nascitur, de qua jam antè egimus, ita per spirituales cognationes spiritualis, de qua Ext. & in 6. De cognat. spirit. & in l. Si quis aliam nam 26. C. De nuptiis, cuius & Origenes mentionem facit in epist. ad Pauli ad Rom. 6.

§ 11. Cognatio spiritualis inter quos contrahatur

Contrahitur vetò hæc cognatio iure Decretalium inter Baptizatum & illum, qui eum suscipit de Baptismo, ac inter eundem baptizatum & suscipientes filios & uxorem ante susceptionem carnaliter cogitam ab eodem: imò etiam inter susipientem, patremque baptizati & matrem, per textum in cap. 1. De cognat. spirit. in 6, adde c. 3, 4, 6. & 8, Ext. eod. Quin & ea, quæ de suscipiente dicuntur, eadem transferuntur & ad baptizantem, d. cap. 1, §. fin. Sed & eisdem modis ex Confirmatione spiritualis cognatio oritur. Vtraque cognatio & ex Baptismo, & ex Confirmatione, matrimonium non solum impedit contrahendum, verum etiam post contractum diuitit, iam alleg. iurib. Idque iure Decretalium.

§ 12. Correctio Concilii Tridentini in cognitione spirituali.

Verum postea Concilium Tridentinum hæc cognationem spirituales non nihil restrinxit: statuit enim, ut vnus tantum sive vir sive mulier, ius a sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus & vnus baptizatum de Baptismo suscipiant, inter quos ac baptizatum ipsum, & illius patrem & matrem, nec non inter baptizantem & baptizatum, baptizati que patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur, y. Et paucis interiectis. Ha quoque cognatio, inquit, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum, illius patrem & matrem ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis, tex. est Conc.

Trid. sess. 24, cap. 2, de reform. matrim. ubi la-
tius.

§ 13. De cognitione legali.

Cognatio legalis ex eo appellationem sortita est, quod a legibus civilibus patitur in omnium inventa & inducta sit, sed si qua Instit. De nupt. l. Per adoptionem 17, D. De ritu nupt. Deinde probata & recepta à sacris Canonibus, ut in c. unic. Ext. De cognat. legal. vide can. 1, xxx, q. 3, & Covarr. in 4, Decret. p. 2, cap. 6, §. 5. Si qua enim per adoptionem mihi soror esse coeperit, quam diu durat adoptio, inter me & ipsam nuptiæ consistere non possunt, tex. est in d. c. unic.

Neque enim honestas paritur (cujus & in contrahendis nuptiis nuptiis habetur ratio,) ut quis cum sorore licet adoptiva in matrimonium coeat l. Semper in conjunction. 42, D. De ritu nupt.

Notatio in Tit. 12.

a Hinc tamen non inferes, quod cum habeamus omnes communem parentem Adamum, ideo nos in vicem cognatos esse: quia hic de propinqua parente quaeritur, cuius prospectu matrimonium vel permittitur vel interdicitur. Vide text. sing. in can. 1, xxxv, q. 1.

b Quoad subductionem graduum inter ascendentes & descendentes, hoc est, in recta linea, nulla differentia est inter ius Canonicum & Civile, ut indicant loca in margine adscripta: at in linea collateralium sive transversalium discrimen hoc est, quod de iure Canonico primum gradum constituunt frater & soror; secundum fratris sororisque filius & filia, & sic deinceps. De iure Civili frater & soror se undum gradum faciunt, l. 1, & l. Jurisconsultus 10, D. De gradib. & affin. & tit. Inst. De grad. cognat. Idem propter successiones hereditarias, in qua patris vel matris persona prima numeratur, exclusis fratribus & sororibus defuncti, d. l. Jurisconsultus 8, iust. & ex lateribus, vel idem faciendum. Nisi quod hodie fratres & sorores simul admittantur una cum parentibus, ex Justit. Nov. 118, de heredibus ab intest. §. hignitur defunctus descendentes cum §. seq. itaque cum ius Civile sing. ariam rationem non habeat in gradibus matrimonialibus recensendis, permittit matrimonium inter liberos duorum fratrum vel sororum, vel fratris & sororis, duorum Inst. De nupt. quod damnant 56. Canones, quos hac in re mirè sequimur. Apud Ethnicos, cum in propter Baptismum non suscipitur extra Ecclesiam sint, adhuc usus esse potest iuris Civili. c. Gaudemus 121, De divort.

Nooo 3

y Hæc

¶ Ho. idem Trecetum cognationis spiritualis declaravit Pius V. non excedere debere personas in eodem numeratas; ac proinde nullam cognationem spirituales contrahi inter matrem & uxorem suscipientis & baptizatum, baptizatiq; patrem & matrem, & quascumque

alias personas, tam ex parte suscipientis, quam baptizantis & baptizati, in dicto Decreto nominatim non expressas. Hæc declaratio facta est anno 1566. 4. Kalen. Decemb. & extat in Bullario Roma edito.

DE AFFINIBVS.

TITULUS XIII.

§. I. Affines qui?

Affines sunt viri & uxoris cognati; dicti ex eo, quod dux cognationes, quæ diversæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit, l. 4. §. affines D. De gradib. affin. non quod cognati viri & uxoris inter se affines sint, sed quod cognati viri fiant affines uxori, & e contra, cognati uxoris fiant affines viro: ut, verbi gratiâ, Titius affinis est cognatis uxoris suæ, & e diverso, uxor est affinis cognatis Titii. Ad cæteros enim affinitas non porrigitur, cap. Quod super §. Ext. De consang. & affin. Ut hinc pater & filius cum matre & filia, item duo fratres cum duabus sororibus, avunculus & nepos cum duabus sororibus, & sic de cæteris consanguineis diversarum cognationum, inter se canonicè conjungantur, non autem ipse vir cum cognatis mulieris, neq; ipsa mulier cum cognatis viri sui, d. c. Quod super.

§. 2. Affinitatem contrahi etiam ex illicito concubitu.

Non minus hæc affinitas contrahitur, juxta præscriptum sacrorum Canonum, ex illicito concubitu, cap. Discretionem 6, Ext. 10, Ext. De eo qui cogn. consang. can. Nec eam xxxv. qu. 2, ad eod. ut si quis privignam vel aliam ex cognatis uxoris suæ cognoverit, nec debitum possit petere ab uxore, utpote jam affine, nec, eâ mortuâ, cognitam in uxorem ducere, c. 1, Ext. De eo qui cognovit consang. can. Quadam cum fratre cum can. seqq. xxxii. q. 7.

§. 3. Prohibitio matrimonii inter affines quousque se extendat.

Erat & olim hoc impedimentum matrimonii, quod ex affinitate exurgit, ad septimum usque gradum, can. Nullum in utroque, can. Equaliter, can. Sanè cum seq. xxxv. qu. 3, sed hodie instar consanguinitatis redactum est ad quartum gradum inclusivè, c. Non debes 8, §. prohibitio Ext. De consang. & affin. Cum enim per mutuam corporum com-

municationem vir & mulier una caro fiant, d. can. Nullum in utroque c. Sanè & can. neo xxxii. q. 4, ratio postulat, ut alter ab alterius consanguineis æquè ut à propriis abstinere, c. 1, Ext. De consang. & d. can. Equaliter.

§. 4. Correctio hujus impedimenti inter affines ex fornicatione.

Adhibita tamen moderatione Concilii Tridentini quoad affinitatem ex fornicatione proveniente, quam hic liber iisdem verbis subjicere: Præterea, inquit, Sancta Synodus iisdem & aliis gravissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, & matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui primo & secundo gradu conjunguntur, restringit. In ulterioribus verò gradibus statuit, hujusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere, sess. 14, c. 4, in decreto de reform. b

§. 5. Inter affines graduum subductio.

Inter affines eodem ordine, quo inter consanguineos, gradus subducuntur; verbi gratia, qui cum sorore mea rem habuit, si ve licitam, ut in matrimonio, si ve illicitam, id est, extra matrimonium, is in eodem gradu, hoc est; in primo gradu mihi affinis est; qui cum nepte mea, in secundo gradu, & sic deinceps, can. Porro xxxv. q. 5, Quid de affinibus ascendentibus & descendentibus, vide Henr. Boich ad d. c. Non debes n. 3, De consang. & affin.

§. 6. De variis generibus affinitatis.

Cæterum hic animadvertendum est, nos loqui de primo affinitatis genere, non de secundo aut ulteriore; quod exemplo illustrandum est. Sit mihi frater vel alius consanguineus, qui Titiam uxore duxit, hæc Titia mihi meisq; consanguineis